

List of Signatures

Page 1/1

 Etisk Handel 2023 signaturversjon.pdf

Name	Method	Signed at
Skoghaug, Sissel Merete	BANKID	2024-04-18 22:23 GMT+02
Olsson, Terje Olav	BANKID	2024-04-16 09:12 GMT+02
Krogstad, Steinar	BANKID	2024-04-16 07:54 GMT+02
Tinnlund, Trude	BANKID	2024-04-15 20:08 GMT+02
Sæther, Kristin	BANKID	2024-04-15 19:50 GMT+02
Tomasgard, Are	BANKID	2024-05-07 17:11 GMT+02
Lødrup, Julie	BANKID	2024-04-24 11:11 GMT+02
Følsvik, Peggy Anita Hessen	BANKID	2024-04-19 23:49 GMT+02

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

External reference: 7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

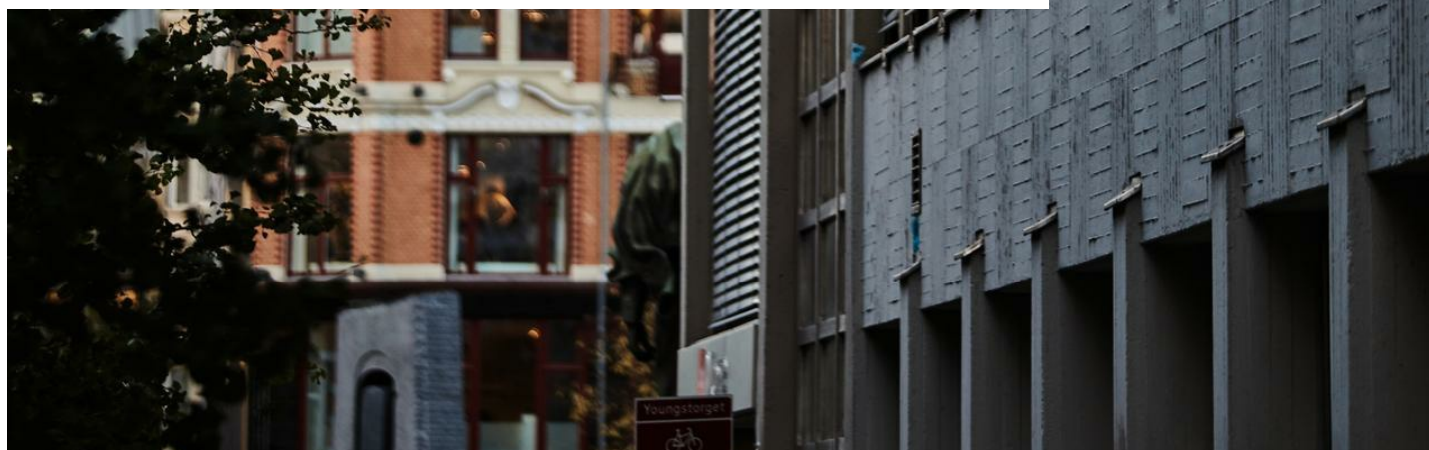

Aktsomhetsvurderinger for bærekraftig
forretningspraksis

Redegjørelse rapporteringsåret 2023

for Landsorganisasjonen i Norge (LO)

□

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Til lesere av rapporten

Næringslivet og offentlig sektor har stor påvirkning på mennesker, samfunn, miljø, klima og dyr og kan både bidra positivt til utvikling, men også medvirke negativt og forårsake skade. Virksomheter har derfor en nøkkelrolle i å oppnå FNs bærekraftsmål og Parisavtalens 1,5 graders mål.

Denne rapporten kan brukes som redegjørelse etter åpenhetsloven, men rapporten favner bredere med klima og miljø, sirkulærøkonomi og antikorrupsjon. Våre medlemmer er forpliktet til å jobbe med aktsomhetsvurderinger og årlig rapportere på arbeidet. Medlemmer i Etisk handel Norge som er på Basisnivå1 oppfyller også åpenhetslovens aktsomhetsvurderingsplikt, og delvis informasjonsplikten.

OECDs begrep Responsible Business Conduct er det vi i Etisk handel Norge kaller for bærekraftig forretningspraksis. Den systematiske innsatsen virksomheter gjør for å kartlegge, forebygge, begrense og gjøre rede for hvordan de håndterer risiko for negativ påvirkning, samt rette opp skade for mennesker, dyr, samfunn og miljø – kalles aktsomhetsvurderinger (due diligence). Virksomheter over en viss størrelse er gjennom åpenhetsloven pålagt å gjøre aktsomhetsvurderinger på menneskerettigheter. Alle virksomheter, uavhengig av størrelse, er av norske myndigheter forventet å gjøre aktsomhetsvurderinger også på samfunn, miljø og dyr og etterleve FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Dette gjelder både næringsliv, offentlig sektor og organisasjoner.

Etisk handel Norges prinsipper (vår Code of Conduct) for bærekraftig forretningspraksis dekker områdene anstendig arbeid, menneskerettigheter, miljø/klima, antikorrupsjon og dyrevelferd. Rapporten viser åpenhet om hvordan virksomheten arbeider med aktsomhetsvurderinger i tråd med UNGP og OECDs retningslinjer. Alle medlemsrapportene gjøres offentlig tilgjengelig på Etisk handel Norges hjemmesider.

Heidi Furustøl

Daglig leder

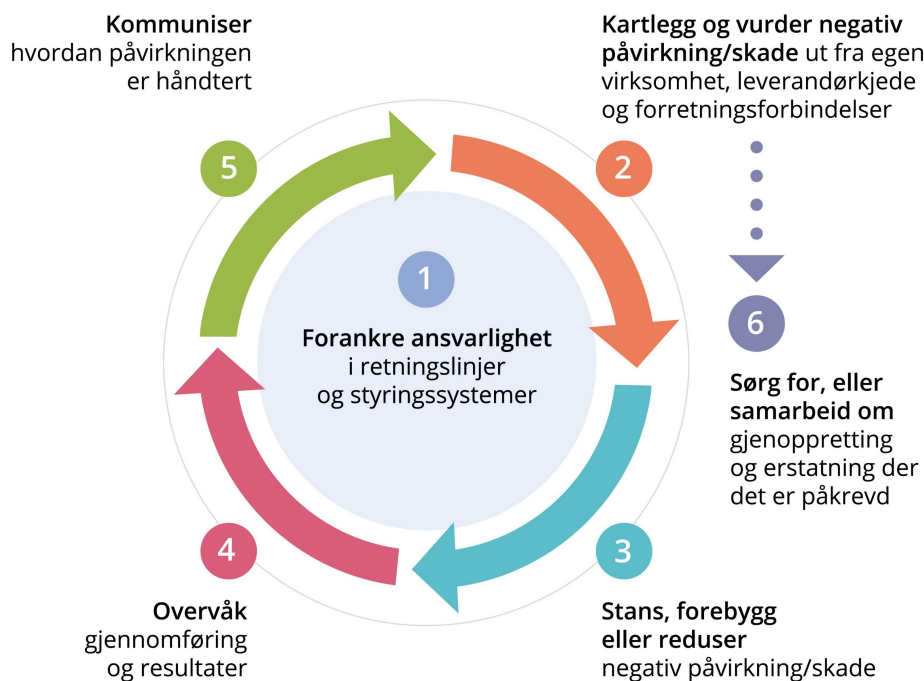
Etisk handel Norge

Aktsomhetsvurderinger

Denne rapporten er bygget rundt FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter og OECDs modell for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv.

Modellen har seks trinn som beskriver hvordan virksomheter kan jobbe for mer ansvarlig og bærekraftig forretningspraksis. Å være god på aktsomhetsvurderinger betyr ikke at en virksomhet ikke har negativ påvirkning på mennesker, samfunn og miljø, men heller at virksomheten er åpen og ærlig om utfordringer og håndterer dette på best mulig måte i samråd med sine interessenter. Denne rapporten er delt inn i kapitler basert på denne modellen.

Forord av daglig leder

Landsorganisasjonene i Norge (LO) er Norges største arbeidstakerorganisasjon med over 1 million medlemmer fordelt på 24 tilsluttede fagforbund.

Demokrati, rettferdig fordeling og sterke organisasjoner med bred folkelig deltakelse er forutsetningen for bærekraftige samfunn og for utviklingen, og viktige mål for LOs arbeid både nasjonalt og internasjonalt. Vi mener at den beste måten å få til dette på er gjennom å fremme varig, inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, full sysselsetting og anstendig arbeid for alle - både hjemme og ute. Vårt mål er trygghet i arbeidslivet, jevnere fordeling, økt likestilling og sosial sikkerhet, kort og godt et godt og anstendig arbeidsliv. Retten til organisering, kollektive forhandlinger og streikerett står sentralt i å oppnå dette. Anstendig arbeid er den viktigste veien ut av fattigdom.

LOs internasjonale engasjement handler om solidaritet med arbeidere i alle land som kjemper for økonomisk og sosial rettferdighet. Kjernevirksomheten til LOs solidaritetsarbeid er å bidra til å styrke arbeidstakeres rettferdigheter internasjonalt med fokus på organisering, kollektive forhandlinger, likestilling og sosial dialog.

LO tar en aktiv rolle i FNs bærekraftsmål. For oss er mål 8 om anstendig arbeid det viktigste, men vi har også identifisert tre andre mål som til sammen danner en helhetlig tilnærming til arbeidet vi gjør både hjemme og internasjonalt. Dette er målene om: Likestilling mellom kjønnene, Mindre ulikhet, og Stoppe klimaendringene.

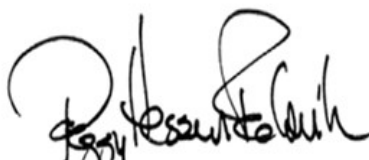
LO er også selv en stor innkjøper av varer og tjenester. Vi er opptatt av transparens i vår innkjøps- og leverandørforvaltning, og følger opp våre leverandører etter de prinsipper og verdier LO forfekter i vårt arbeid som samfunnspåvirker, både nasjonalt og internasjonalt. LO er omfattet av åpenhetsloven og er en Miljøfyrtårn virksomhet i tillegg til en aktiv støttespiller for Etisk Handel Norge.

Peggy Hessen Følsvik
LO-leder

Styrets signatur

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Knut Arne Skjeltvedt', written in a cursive style.

Oslo
13.03.2024

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

Nøkkelinformasjon om virksomheten og leverandørkjeden

Nøkkelinformasjon om virksomheten

Navn på virksomheten

Landsorganisasjonen i Norge (LO)

Adresse hovedkontor

Torggata 12, 0181 Oslo

Viktigste merker, produkter og tjenester

Tjenesteytende virksomhet

Beskrivelse av virksomhetens struktur

LOs ledelse består av 8 personer som velges av LOs kongress. Kongressen er LOs øverste beslutningsorgan, og avholdes normalt hvert fjerde år. Mellom kongressene er det LOs representantskap som er LOs høyeste myndighet. LO har også et sekretariat som møtes hver uke. Medlemmer til LOs sekretariat består av 15 faste medlemmer som velges av kongressen.

Daglig leder for LO er LOs valgte leder Peggy Hessen Følsvik.

Administrasjonen i LO består av 8 avdelinger og 12 regioner. Avdeling for virksomhetsstyring har ansvar for blant annet Etisk Handel, Åpenhetsloven og foretar aktsomhetsvurderinger .

Omsetning i rapporteringsåret (NOK)

683 000 000

Antall ansatte

299

Er virksomheten omfattet av åpenhetsloven?

Ja

Vesentlige organisatoriske endringer siden forrige rapportering og denne rapportens tidsperiode

En egen enhet for Innkjøp- og leverandørforvaltning er opprettet.

Navn, tittel for kontaktperson for rapporten

Elling Sørum, spesialrådgiver i avdeling for virksomhetsstyring

E-post adresse for kontaktperson for rapporten

elling.sorum@lo.no

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

Informasjon om leverandørkjeden

Generell beskrivelse av virksomhetens innkjøpsmodell og leverandørkjede

LO er en arbeidstakerorganisasjon og vi selger/leverer eller produserer ikke materielle produkter. Vi foretar innkjøp til å dekke egen drift. Vi kjøper inn en rekke tjenester til drift, rådgivningstjenester, arrangementer med mer. I tillegg kjøper vi inn profileringsartikler som vi deler ut videre.

Vi har 15 leverandørkategorier som består av både tjenester og produkter. Disse danner grunnlaget for våre risikoanalyser

Antall leverandører som virksomheten har hatt kommersielle relasjoner med i rapporteringsåret

357

Kommentar til antall leverandører

Vi har valgt alle som har fakturert LO for over 100 000,- i 2023. Enkeltleveranser eller samlet.

Type innkjøp/ leverandørforhold

LO har ingen helt eller delvis egeneid produksjon. "Innkjøp direkte fra produsent" inkluderer konsulenttjenester, kjøp av tjenester innen markedsføring, reklame og analyse og fra tilsluttede forbund eller andre beslektede organisasjoner. Innkjøp via agent/mellomledd/importør/merkevareleverandør er innkjøp av varer i hovedsak til egen drift.

Liste over førsteleddsprodusenter per land

Norge :	350
Sverige :	2
Frankrike :	1
Belgia :	2
Canada :	1
Estland :	1

Vi har denne gang fordelt våre leverandører på ulike land. Opplysninger om førsteleddsprodusenter kartlegges gjennom leverandørutfølgningen i 2024.

Oppgi antall arbeidere hos førsteleddsprodusenter som virksomheten har oversikt over, og hvor mange produsenter dette er basert på:

Antall arbeidere

Antall produsenter dette er basert på

Kommentar til antall arbeidere

Pr. 31.12.23 har vi ikke gode nok tall på dette. Dette vil forsøkes innhentet i 2024

Viktigste innsatsfaktorer/råvarer for produkter eller tjenester og geografi

Ulike IKT komponenter	Globalt
------------------------------	----------------

Vi har foreløpig en mangelfull innsikt i innsatsfaktorer/råvarer fra førsteleddsprodusenter som benyttes i produkter til våre leverandører. Dette vil følges opp i aktsomhetsvurderingene og leverandørutfølgningen i 2024 ((egen handlingsplan) Basert på kunnskap som organisasjonen besitter, er spesielt førsteleddsprodusenter til vår leverandør av IKT-utstyr identifisert som et område med høy risiko. Leverandøren har mottatt og må svare ut vår leverandørvurdering trinn tre.

Er virksomheten leverandør til offentlig sektor?

Nei

Mål og fremdrift

Prosessmål og fremdrift i rapporteringsåret

1

Mål: Utarbeide eget dokument "LOs innkjøp- og leverandørforvaltning" med linker og vedlegg som er vedtatt i LOs besluttede organer

Status: Utført. Vedlagt

2

Mål: Definere roller og ansvar for ansvarlige innkjøp. Samt forankre dette arbeidet. Plan for opplæring av alle med ansvar og/eller operative funksjoner i LOs innkjøpsorganisasjon

Status: Utført. Vedlagt

3

Mål: Opplæring i aktsomhetsvurderinger og oppfølging blant de som har en definert rolle.

Status: Gjennomført for ansvarlig for innkjøp- og leverandør oppfølging. Gjennomføres for øvrige i 2024 etter egen handlingsplan. Vedlagt

4

Mål: Revidere alle styrende dokumenter som direkte eller indirekte er knyttet opp mot LOs innkjøp- og leverandørforvaltning

Status: Utført. Vedlagt i dokumentet "Innkjøp- og leverandørforvaltning i LO"

5

Mål: Gjennomføre leverandør oppfølging basert på krav i åpnhetsloven og i hht til våre forpliktelser til Etisk Handel Norge

Status: Gjennomført på utvalgte leverandører.

MÅL FOR KOMMENDE ÅR

1

Målsettinger 2024:

- Økt bevissthet hos alle ansatte om LOs arbeid og forpliktelser når det gjelder innkjøp- og leverandørforvaltning
- Økt kunnskap hos de i organisasjonen som utfører eller har ansvar for LOs innkjøp. April-Mai 2024
- Ferdigstille rutiner for leverandøroppfølging både ovenfor eksisterende og nye leverandører. Juni 2024
- Ferdigstille og revidere LOs styrende dokumenter for innkjøp- og leverandørforvaltning Oktober 2024

2

LO har utarbeidet en handlingsplan med SMARTE mål for å ha konkrete tiltak for og oppfylle målsettingene for 2024

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

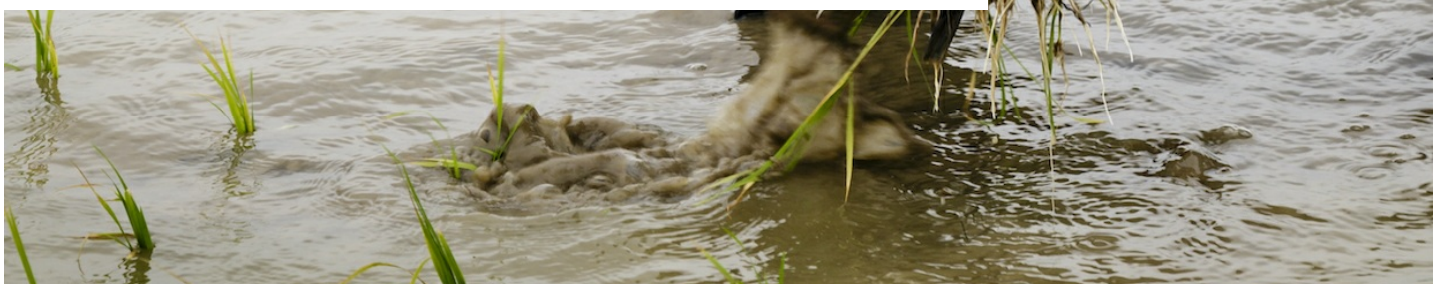
Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

1

Forankring av bærekraft i virksomheten

Forankring av ansvarlighet knyttet til bærekraftig forretningspraksis i virksomheten handler om å ha strategier, planer, relevante policyer og retningslinjer for aktsomhetsvurderinger som er vedtatt av ledelsen. Disse bør omfatte hele virksomheten, samt virksomhetens leverandørkjede og forretningsforbindelser. Effektive styringssystemer for implementering er en forutsetning for å lykkes, og arbeidet med aktsomhetsvurderinger bør være en integrert del av virksomhetens forretningsdrift. Tydelige forventninger fra toppledelsen, samt tydelig plassering av ansvar innad i virksomheten for implementering av de ulike delene av aktsomhetsvurderinger er viktig. Alle involverte må vite hva de skal gjøre. Åpenhet om forpliktelser virksomheten har til seg selv, utfordringer de står overfor og hvordan dette håndteres, er vesentlig.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

1.A Policy* for egen virksomhet

1.A.1 Lenke til offentlig tilgjengelig policy for egen virksomhet

<https://www.lo.no/hvem-vi-er/los-vedtekter/>

1.A.2 Hva sier virksomheten offentlig om sine forpliktelser til å respektere mennesker, dyr, samfunn, miljø og klima?

LO har en klar og tydelig stemme i samfunnsdebatten om disse temaene. Dette gjenspeiler seg i våre styrende dokumenter for innkjøp- og leverandørforvaltning samt i dokumentene som vi sender våre leverandører, og som vi forventer at våre leverandører forplikter seg til.

1.A.3 Hvordan er policy for egen virksomhet blitt utviklet og forankret?

LOs styrende dokumenter for innkjøp- og leverandørforvaltning er utarbeidet av en arbeidsgruppe der ansatte har medvirket. De sentrale vedleggene i dokumentet er tidligere vært behandlet og vedtatt i LOs vedtaksføre organer, inkludert Arbeidsmiljøutvalg og i fora med ansattes tillitsvalgte der det har vært påkrevd. Dokumentet som helhet er behandlet i avdeling for virksomhetsstyring, vedtatt i LOs ledermøte (av LOs ledelse) og orientert om til ansattes tillitsvalgte. Dokumentene, handlingsplaner og krav/forventninger til ansatte presenteres i allmøte med samtlige ansatte i mars 2024.

<https://www.lo.no/hvem-vi-er/los-vedtekter/>

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

1.B Organisering og internkommunikasjon

1.B.1 Hvordan er arbeidet med aktsomhetsvurderinger organisert i virksomheten, forankret i interne retningslinjer og rutiner og hvorfor?

Det er nedsatte en egen arbeidsgruppe bestående av funksjoner på tvers i organisasjonen som jobber med aktsomhetsvurderinger. Den er organisert som en del av enheten "Innkjøp- og leverandørforvaltning" og rapporterer til ledergruppa i avdeling for virksomhetsstyring, som har det overordnede administrative ansvaret i LO. Årlig, eller etter behov så rapporteres arbeidet bla med aktsomhetsvurderinger til LOs ledelse, som er definert som LOs styre i denne sammenhengen. Arbeidet er organisert på denne måten for å skape en bred forankring, kjennskap og forståelse for behov og hensikt. Dette er foreløpig ikke skriftlig nedfelt i våre retningslinjer og styrende dokumenter.

1.B.2 Hvordan blir betydningen av virksomhetens aktsomhetsvurderinger konkretisert og tydeliggjort for de ansatte gjennom stillingsbeskrivelse (eller lignende), arbeidsoppgaver og incentivordninger?

Egne opplæringsplaner for innkjøpere og ansvarlige gjennomføres i 2024. Egen arbeidsgruppe som gjennomfører årlige revisjoner av leverandører basert på krav og forventninger som ligger nedfelt i Åpenhetsloven og Etisk Handel sine prinsipper. (vedlegg Aktsomhetsvurdering spørsmål 2023)

1.B.3 Hvordan sikres det at relevante ansatte har tilstrekkelig kompetanse til å gjennomføre arbeidet med aktsomhetsvurderinger?

2 ansatte har vært med på workshops om rapportering for bedrifter i regi av Etisk Handel Norge (Aktsomhetsvurderinger i praksis, rapportering for medlemmer) Ansatte som vil ha en rolle i det videre arbeidet skal få kurs i aktsomhetsvurdering og oppfølging.

1.C. Planer og ressurser

1.C.1 Hvordan er virksomhetens forpliktelser til å respektere mennesker, samfunn, dyr og miljø forankret i virksomhetens strategier og handlingsplaner?

De er beskrevet i LOs etiske prinsipper (Code of conduct) og i LOs innkjøpspolicy. Det er dokumenter som er vedtatt av LOs ledelse. De innehar også en egen handlingsplan for målsettinger i 2024. LO er Miljøfyrtårnsertifisert og det er en tverrfaglig arbeidsgruppe ved avdeling for virksomhetsstyring som jobber med dette i LO.

1.C.2 Hvordan følges virksomhetens strategier og planer for å være ansvarlig og bærekraftig opp av ledelse og styre?

Ansvar for dette er lagt til avdeling for virksomhetsstyring i LO og det rapporteres fortløpende til ledergruppen i avdelingen når det gjelder handlingsplaner, fremdrift og korrigeringer, og innspill/endringsforslag og andre vurderinger gjøres her. Det er ansvarlig for LOs innkjøp- og leverandørforvaltning som har ansvaret for å legge frem status og ta i mot endringer og korrigeringer. Status, fremdrift og handlingsplaner rapporteres minimum en gang i året, eller så ofte det er ønskelig til LOs valgte ledelse.

1.D Partnerskap og samarbeid med forretningsforbindelser, spesielt leverandører

1.D.1 Hvordan tydeliggjør virksomheten viktigheten av ansvarlighet og bærekraft i møte med forretningsforbindelser, spesielt i leverandørkjeden?

De fleste leverandører, enten som er store eller som skal ha gjentakende leveranser får tilsendt våre prinsipper for samarbeid med leverandører og etiske retningslinjer. De må også akseptere disse. Leverandører som har vært med oss lenge har vi en god dialog med. I tillegg revideres de på ulike måter som en konsekvens av vårt arbeid med aktsomhetsvurderinger. Ved kvalifisering av nye leverandører benytter vi risikokartlegging trinn 1, 2 eller 3 avhengig av hvilke kriterier de kommer inn under. LOs innkjøpspolicy og etiske prinsipper ligger også på LOs hjemmeside.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

1.E Erfaringer og endringer

1.E.1 Hvilke erfaringer har virksomheten gjort seg om arbeidet med bærekraftig forretningspraksis i rapporteringsåret, og hva har endret seg som et resultat av dette?

LO har over lang tid hatt gode relasjoner til våre største leverandører i hovedsak knyttet opp mot etisk handel og arbeidstakerrettigheter. Det siste året har vist oss at innkjøp krever enda større profesjonalitet, både mot leverandører og for intern organisering, så LO har både gjort og skal gjøre en omfattende jobb for å bygge opp en organisering som vil profesjonalisere vår innkjøp- og leverandørforvaltning.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

2

Fastsette fokus for rapporten

Kartlegging av virksomhetens påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

Kartlegging handler om å identifisere virksomhetens risiko for, og faktiske negative påvirkning/ skade, på mennesker, dyr, samfunn og miljø, inkludert i leverandørkjeden og gjennom forretningsforbindelser. Det handler om å først danne seg et overordnet risikobilde, for så å prioritere mest vesentlige risikoområder for grundigere kartlegging og håndtering av funn. Hvordan virksomheten er involvert i eventuell negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, er sentralt for å avgjøre riktig respons og tiltak. Involvering av interessenter, spesielt påvirkede parter, er sentralt i kartleggingsarbeidet, så vel som i tiltak for å håndtere utfordringene på en god måte.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

2.A Kartlegging og prioritering

PRIORITERT NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

Å prioritere en eller flere risikoområder på bakgrunn av alvorlighetsgrad, betyr ikke at noen risiko er viktigere enn andre, eller at virksomheter ikke gjør noen med annen risiko, men at det som har størst negativ påvirkning prioriteres først. Kartlegging og prioritering er en kontinuerlig prosess.

2.A.1 List opp virksomhetens faktiske negative konsekvenser og/eller prioriterte vesentlig risiko for negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Merk at de prioriterte risikoene dere lister opp i tabellen under vil bli overført til trinn 3 av denne rapporten, hvor dere vil bli bedt om å besvare hvordan dere arbeider med å stanse, forebygge eller redusere den negative påvirkningen.

Prioritert negativ påvirkning / skade	Relatert tema	Geografi
Innkjøp fra utsatte bransjer	Fagorganisering og kollektive forhandlinger	Globalt Norge Vest-Europa
Innkjøp fra utsatte bransjer	Diskriminering	Globalt Norge Vest-Europa
Innkjøp fra utsatte bransjer	Regulære ansettelse	Globalt Norge Vest-Europa
Innkjøp av tjenestereiser	Miljø	Globalt Norge Vest-Europa

Denne oversikten er på langt nær uttømmende og LO har pr.nå ikke en fullstendig oversikt.. Dette er mulig negativ påvirkning/skade i de leverandørgruppene LO har valgt å fokusere på i 2023/24, og som i tillegg til negativ påvirkning/skade på ansatte hos leverandører, også kan ha en negativ omdømmeeffekt for LO. Etter en samlet vurdering valgte LO og gjennomføre aktsomhetvurderinger av leverandører innen følgende grupper i kartleggingen:

- 2. Bygg og håndverkstjenester
- 7. IKT-drift
- 8. Innkjøp og drift
- 12. Personell

Begrunnelsen for å velge ut disse gruppene er i korte trekk fordi man antar at risikoen for en negativ påvirkning på forhold som loven peker på er stor. Dette er basert på risikovurderinger og opplysninger fra tidligere nevnte kilder.

og at man da har en stor mulighet til å påvirke leverandører slik formålet med loven tilsier.

Av samme grunn har LO valgt å konsentrere seg om de største leverandørene (årlige leveranser over

100 000,-) innen de ulike gruppene.

44 leverandører fordelt på de nevnte gruppene har mottatt spørsmål som skal danne grunnlaget for aktomhetsvurderingene som skal gjennomføres.

BEGRUNNELSE FOR HVORFOR DISSE UTFORDRINGENE ER PRIORITERT SOM MEST VESENTLIGE FOR MENNESKER, DYR, SAMFUNN OG MILJØ

2.A.2 Beskriv: a) virksomhetens rutiner for kartlegging og identifisering av risiko og hvordan den negative påvirkningen/skaden ble identifisert og prioritert i denne perioden. b) eventuelle deler av virksomheten som ikke er dekket i denne rapporteringen (produktgrupper, egne produkter, avdelinger eller lignende) og hvorfor dere har valgt å ikke prioritere disse i det videre arbeidet; c) hvordan informasjon ble hentet inn, hvilke kilder som er benyttet og hvilke interessenter som er involvert/dere har snakket med; d) om det er identifisert områder eller tema hvor det er manglende informasjon for å danne seg et helhetlig bilde, og hvordan dere planlegger å gå frem for å få mer informasjon/håndtere dette.

A: LO er omfattet av åpenhetsloven og har rutiner for risikovurdering av leverandører fordelt på leverandørgrupperinger. Hensikten er å plukke ut leverandørgrupperinger med stor risiko innen prioriterte oppfølgingsområder. I den aktuelle perioden ble størrelse på årlig leveranse (kr) og negative konsekvenser som også kan skade LOs omdømme, prioritert.

B: En mer omfattende kartlegging og risikovurdering ble ikke prioritert på grunn av ressursene i organisasjonen. Ytterligere omfattende risikovurdering vil kreve mer ressurser til oppfølging av funn og leverandørgrupper. LO har også prioritert og få på plass styrende dokumenter for innkjøp- og leverandørforvaltning i perioden.

C: Hovedkildene er beskrevet i eget vedlegg. I tillegg er det en bred kompetanse på alle disse spørsmålene i organisasjonen som er benyttet aktivt.

D: Ja, det er utfordrende å få en full oversikt over den globale industrien som produserer ulike komponenter til nødvendig IT-utstyr. Her har vi i midlertid begrenset våre innkjøp til en leverandør (agent) Det er i ferd med og utarbeides planer for et tettere samarbeid/oppfølging slik alt organisasjonen kan få større muligheter til påvirkning mot underleverandører til vår leverandør.

ANNEN NEGATIV PÅVIRKNING/SKADE

2.A.3 Beskriv annen negativ påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø som ble identifisert i kartleggingen i egen virksomhet, leverandørkjeden eller hos forretningsforbindelser i rapporteringsåret og hvordan disse er håndtert

LO er en Miljøfyrtårnbedrift. Det rapporteres årlig på dette med handlingsplan og målsettinger som er vedtatt i ledergruppen i avdeling for virksomhetsstyring. Utslipp/forurensning ifm med tjenestereiser. Eget klimaregnskap utarbeides og følges opp.

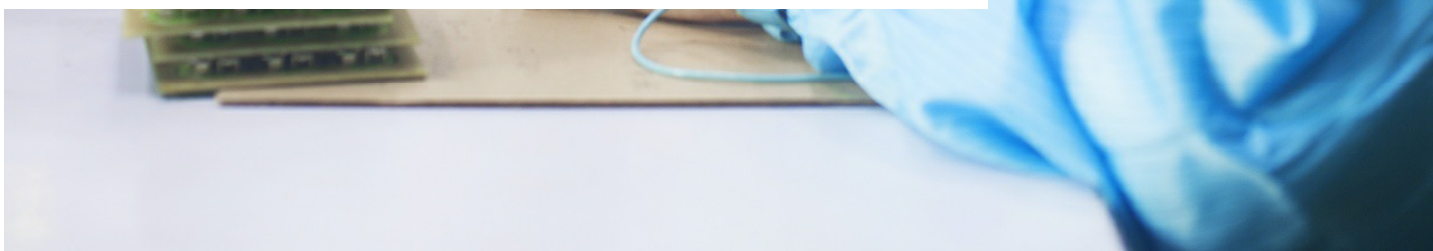

3

Håndtering av prioritert påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning

Stanse, forebygge eller redusere handler om å håndtere funn fra kartleggingen på en god måte. Virksomhetens mest vesentlige negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø prioriteres først. Dette betyr ikke at annen risiko er uvesentlig eller at det ikke håndteres. Hvordan virksomheten er involvert, er sentralt for å treffe riktige tiltak. Faktisk negativ påvirkning/skade som virksomheten forårsaker eller bidrar til må stanses, forebygges og reduseres. Virksomheter som er direkte forbundet med negativ påvirkning må bruke sin innflytelse til å få forretningsforbindelser (f.eks. leverandører) til å stanse, forebygge og redusere dette. Dette innebærer å utvikle og iverksettes planer og rutiner for å håndtere risiko, og kan kreve endringer i egne policyer og styringssystemer. Virksomheters vellykkede håndtering av negativ påvirkning på mennesker, dyr samfunn og miljø er et avgjørende bidrag til FNs bærekraftsmål.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

3.A Stanse, forebygge eller redusere

3.A.1 Legg til mål, status på fremdrift, og beskriv tiltak dere har iverksatt for å håndtere virksomhetens prioriterte negative påvirkning/skade på mennesker, dyr, samfunn og miljø:

Prioritert negativ påvirkning/skade	Innkjøp fra utsatte bransjer
Overordnet mål :	Få en betydelig bedre kjennskap og kompetanse til førsteleddsprodusenter til våre leverandører innenfor de avdekkede områdene for negativ påvirkning /skade
Status :	Pågår
Mål i rapporteringsåret :	Kjenne alle førsteleddsprodusenter av IT-komponenter som benyttes i LO Ha utviklet en konstruktiv dialog med alle leverandører som blir omfattet av nevnte risiko. Skapt en forståelse for LOs behov.

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Foreløpig så har dette begrenset seg til å få en oversikt over hvilke leverandører som blir "omfattet"
De konkrete tiltakene utover beskrevet dialog og revisjoner er ikke definert.

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

LO kan redegjøre for en god dialog med leverandørene om deres førsteleddsprodusenter

Prioritert negativ påvirkning/skade	Innkjøp fra utsatte bransjer
Overordnet mål :	Minimere LOs miljøavtrykk
Status :	
Mål i rapporteringsåret :	Viser til vedlagt Miljøfyrårnrapport med handlingsplan

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Viser til vedlagt Miljøfyrårnrapport med handlingsplan

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

Viser til vedlagt Miljøfyrårnrapport med handlingsplan

This file is sealed with a digital signature. The seal is a guarantee for the authenticity of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

Prioritert negativ påvirkning/skade

Innkjøp fra utsatte bransjer

Overordnet mål :

Status :

Mål i rapporteringsåret :

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

Prioritert negativ
påvirkning/skade

Innkjøp av tjenestereiser

Overordnet mål :

Status :

Mål i rapporteringsåret :

Beskriv iverksatte eller planlagte tiltak for å stanse eller begrense negative konsekvenser og begrunnelse for tiltaket/tiltakene :

Beskriv faktiske eller forventede resultater av tiltaket beskrevet over, samt mål og aktiviteter for kommende rapporteringsår :

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

Andre tiltak for å håndtere negativ påvirkning/skade:

Beskriv virksomhetens tværgående tiltak for å stanse, forebygge eller redusere negativ påvirkning/ skade på mennesker, samfunn og miljø i leverandørkjeden

3.B.1 Reduksjon av natur- og miljøpåvirkning

LO er sertifisert som Miljøfyrtårnvirksomhet. Fokus mot våre leverandører er de kravene vi stiller om klima og miljø i våre leveranser.

LO foretrekker leverandører som har en miljøsertifisering.

3.B.2 Reduksjon av klimagassutslipp

Vi har bevissthet i egen virksomhet gjennom Miljøfyrtårn. LO har en miljøpolicy og konkrete mål med tiltak for å redusere klimagassutslipp.

Vi utfordrer av og til våre nærmeste samarbeidsleverandører på klimareduserende tiltak. Foretrekker leverandører med miljøsertifisering.

3.B.3 Tilpasning av egen innkjøpspraksis (sourcing)

Vi er tydelige på verdien av faglige rettigheter og innretter innkjøpspraksisen deretter. Dette er nedfelt formelt i våre krav til leverandører.

Vi foretrekker å kjøpe lokalt når dette er mulig.

Presser ikke priser, men vektlegger etiske krav høyere.

Vi tilstreber lange leverandørforhold og god dialog. Det skal være kjent for våre leverandører hva som forventes av de som leverandør til LO.

3.B.4 Valg av produkter og sertifiseringer

Vi foretrekker produkter som er sertifiserte enten miljøsertifiseringer, eller andre bærekraftsertifiseringer. Vi handler ca 190 produkter til renhold og rekvisita og av dette er det 84 miljøproduktgrupper. som Svane, eu-blomst med mer.

3.B.5 Støtte aktivt opp om fri fagorganisering og kollektive forhandlinger, eller der lovverket ikke tillater dette, støtte aktivt opp om andre former for demokratisk valgt arbeiderrepresentasjon

Dette er kjernevirksomheten til LO, og organisasjonen har en tydelig stemme og klare standpunkter rundt dette både nasjonalt og internasjonalt.

3.B.6 Bidrag til utvikling, kompetanseheving og opplæring internt og av leverandører og arbeidere i leverandørkjeden

Her vil vi se etter hvert hvilke tiltak vi må gjennomføre basert på kartleggingen vi nå jobber med.

LO jobber uansett kontinuerlig med kompetanseheving både nasjonalt og internasjonalt når det gjelder faglige rettigheter, menneskerettigheter, likestilling, anti-korrupsjon med mer. LO har en portefølje med prosjekter i samarbeid med Norad.

3.B.7 Bekjempelse av korrupsjon og bestikkelser i egen virksomhet og leverandørkjeden

LO har interne etiske retningslinjer som omfatter korrupsjon og bestikkelser. I tillegg har vi varslingsrutiner for korrupsjon og bestikkelser både internt og til våre internasjonale prosjekter.

LO jobber også aktiv med prosjekter i blant annet utviklingsland der kompetanseheving om korrupsjon og bestikkelser er sentralt.

3.B.8 Annen relevant informasjon for hvordan dere arbeider med å redusere, forhindre og håndtere negativ innvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø

LO jobber bredt med disse temaene både i Norge og internasjonal sammenheng.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

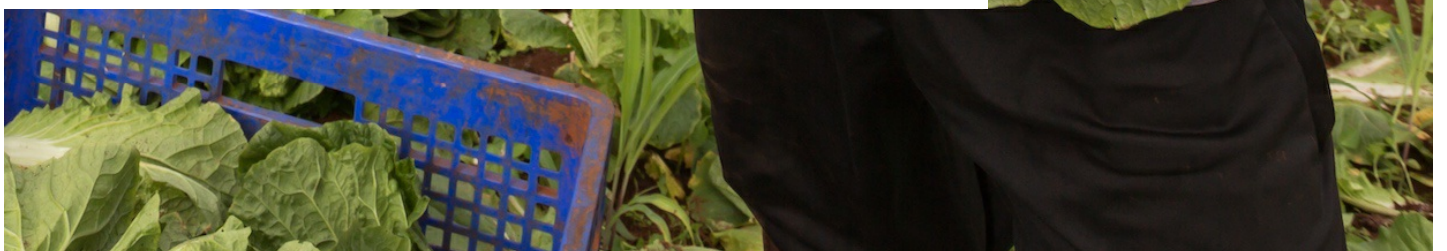
Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

4

Overvåking av gjennomføring og resultater

Overvåkning av gjennomføring og resultater handler om å måle effekten av systematikken og eget arbeid i hvert trinn i aktsomhetsvurderingene, og viser hvorvidt virksomheten gjør gode aktsomhetsvurderinger. Virksomheten må ha systematikk og rutiner på plass for å kunne fange opp og kritisk vurdere egne konklusjoner, prioriteringer og tiltak som er gjort som en del av aktsomhetsvurderinger. Eksempelvis: Er kartlegging og prioritering av mest negativ påvirkning gjort på en faglig god og troverdig måte, og som reflekterer de faktiske forholdene? Virker tiltakene for å stanse, forebygge og/eller redusere virksomhetens negative påvirkning/skade etter hensikten? Er skade gjenopprettet der det er relevant? Dette kan gjelde tiltak virksomheten gjør selv og som utføres av eller i samarbeid med andre. Erfaringene virksomheten gjør seg med arbeidet med aktsomhetsvurderinger brukes for å forbedre prosesser og resultater i fremtiden.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

4.A Overvåkning og evaluering

4.A.1 Beskriv a) hvem som har ansvar for å overvåke effekten og resultatene av tiltak iverksatt for å håndtere virksomhetens vesentlige risiko for skade/negativ påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø, og hvordan overvåkingen gjennomføres i praksis, b) hvem som har ansvar for å evaluere virksomhetens implementering og arbeid med aktsomhetsvurderinger, og hvordan evalueringen gjennomføres i praksis:

A: Leder for virksomhetsstyring har det overordnede ansvaret. Flere i avdeling for virksomhetsstyring har sentrale roller og ansvar i dette arbeidet. Alle med ansvar for å gjennomføre innkjøp vil få opplæring for å kunne bedre være i stand til å overvåke sine avtaler. B: Ansvarlig for innkjøp- og leverandørforvaltning i LO vil ha en nøkkelrolle for opplæring, koordinering og aktsomhetsvurderinger ved nye leverandøravtaler. (Beskrives i vedlagt organisasjonskart) Evalueringene baserer seg foreløpig på en løpende dialog med våre leverandører, uten at dette er fastsatt i styrende dokumenter.

4.A.2 Beskriv hvordan dere sannsynliggjør at virksomhetens tiltak for å identifisere, forebygge og redusere negativ påvirkning faktisk fungerer

Fortløpende evalueringer av om tiltakene har oppnådd målsettingene.

5

Kommunikasjon av hvordan negativ påvirkning/skade er håndtert

Forutsetningen for god ekstern kommunikasjon om arbeidet knyttet til virksomheters aktsomhetsvurderinger for bærekraftig forretningspraksis er at den bygger på konkrete aktiviteter og resultater. Virksomheten skal kommunisere offentlig om relevante styringsdokumentet knyttet til aktsomhetsvurderinger, eksempelvis policyer, retningslinjer, prosesser og aktiviteter knyttet til å identifisere og håndtere virksomhetens faktiske og potensielle negative påvirkning på mennesker, dyr, samfunn og miljø. Kommunikasjonen bør inkludere hvordan risikoen er avdekket og håndtert, samt hvilke effekter man oppnådde av tiltakene/aktivitetene. Etter åpenhetslovens §4 skal virksomheter som er omfattet årlig offentliggjøre en redegjørelse for aktsomhetsvurderinger.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

5.A. Kommunisere eksternt

5.A.1 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer med berørte interessenter om håndteringen av negativ påvirkning/skade

God dialog over lang tid med leverandører som har vært med oss lenge.

"Trinnvurderinger" før inngåelse med nye leverandører. De fungerer slik at det er definert tre nivåer for risikoanalyser av nye leverandører basert på hvor omfattende innkjøpene er målt i kroner. Trinn 1, innkjøp < 30 000,-. Trinn to, innkjøp mellom 30 000,- 100 000,-. Trinn tre, innkjøp > 100 000,-. For alle gjelder det både enkeltkjøp eller samlet pr.år.

Formelle revisjoner, mailkontakt, telefonkontakt med øvrige leverandører

<https://www.lo.no/hvem-vi-er/los-vedtekter/åpenhetsloven@lo.no>

5.A.2 Beskriv hvordan virksomheten kommuniserer offentlig rundt eget arbeid med kartlegging og håndtering av negativ påvirkning/skade

Offentlig tilgjengelig på LOs nettsider. opprettet eget elektronisk postmottak for henvendelser. Tilgjengelig på intranett for alle ansatte i LO. Deler informasjon om eget arbeid, status og fremdrift i nettverk med LOs tilsluttede forbund.

5.A.3 Beskriv virksomhetens rutine for å ivareta og besvare eksterne henvendelser relatert til informasjonskravet pålagt virksomheter under åpenhetsloven.

LO er omfattet av åpenhetsloven og vil gi nødvendig informasjon til de som etterspør innen gitte frister. Øvrige henvendelser håndteres fortløpende etter egne interne vurderinger. Henvendelser besvares ihht til frister og andre bestemmelser i åpenhetsloven

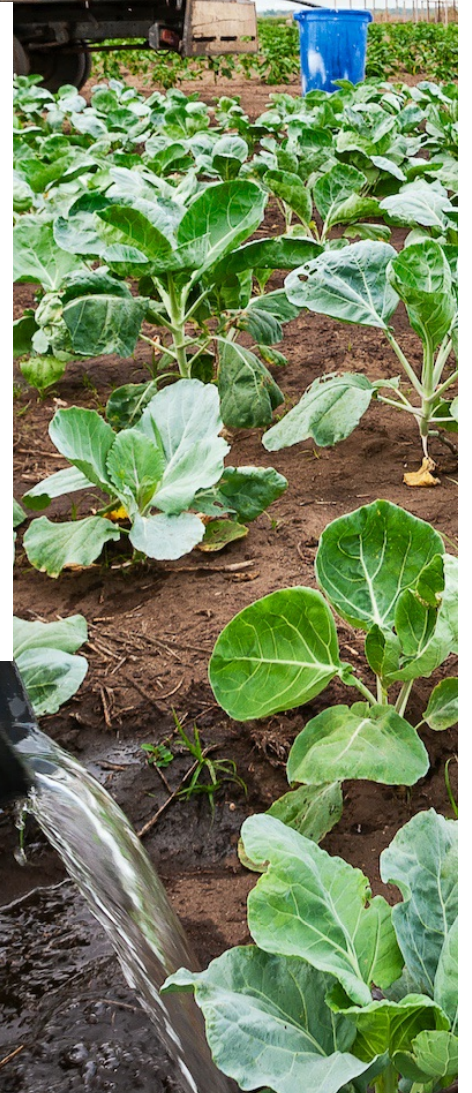

6

Gjenoppretting der dette er påkrevd

Når en virksomhet har identifisert at den har forårsaket eller bidratt til skade på mennesker, dyr, samfunn eller miljø håndteres skaden gjennom å sørge for gjenoppretting, eller samarbeide om gjenoppretting. Gjenoppretting kan innebære økonomisk erstatning eller kompensasjon, en offentlig beklagelse, eller at skaden på annet vis rettes opp. Det handler også om å sørge for tilgang til klageordninger for arbeidere og/eller lokalsamfunn slik at de kan få sin sak hørt og håndtert.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

6.A Gjenoppretting

6.A.1 Beskriv virksomhetens policy for gjenoppretting ved negative konsekvenser for mennesker, dyr, samfunn og miljø

Det er fastsatt at når organisasjonen erkjenner å ha forårsaket eller bidratt til skade på mennesker eller samfunn, skal den umiddelbart iverksette tiltak for å håndtere og gjenopprette denne skaden.

Dette innebærer å engasjere seg i tiltak som kan inkludere økonomisk erstatning, offentlige beklagelser, eller andre former for rettelse, avhengig av skadens natur og omfang.

Videre understreker denne politikken viktigheten av å opprette tilgang til rettferdige og transparente klageordninger, hvor arbeidere og lokalsamfunn kan fremme sine bekymringer og få sakene sine behandlet på en rettferdig og effektiv måte.

Denne tilnærmingen er grunnleggende for å bygge og opprettholde tillit mellom virksomheten, dens ansatte, og de samfunnene hvor den opererer.

Beskriv eventuelle tilfeller av gjenoppretting i rapporteringsperioden

Det har ikke vært tilfeller der LO har vært klar over behov for gjenoppretting i rapporteringsperioden

6.B Sikre tilgang til klagemekanismer

6.B.1 Beskriv hva virksomheten gjør for å sikre at ansatte i egen virksomhet og andre interessenter, spesielt påvirkede arbeidere samt lokalsamfunn har tilgang til varslingskanaler og klagemekanismer, når det er aktuelt

I tillegg til LOs generelle varslingsrutiner så har vi har en internasjonal varslingskanal om LOs prosjekter i utlandet. Vi jobber også med bevisstgjøring av arbeidere og lokalsamfunn flere steder i verden. LO deltar også i internasjonale fora med fokus på faglige rettigheter slik som ILO og ITUC.

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F

Kontaktinformasjon:

Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Elling Sørum, spesialrådgiver i avdeling for virksomhetsstyring
elling.sorum@lo.no

etiskhandel.no

This file is sealed with a digital signature.
The seal is a guarantee for the authenticity
of the document.

Document ID:
7F4AA6FBD31940C3926C6777CA15DF1F